

ПЕРСПЕКТИВА ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУ В УКРАЇНІ

РУДЕНКО Наталія Геннадіївна - студентка 4 курсу Інституту Міжнародних Відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка

Определены основные тенденции развития процесса внедрения системы электронного управления в Украине. Обоснованы основные цели, а также необходимость развития информационного общества в Украине в целом, и электронного правительства, в частности.

Постановка проблеми

Необхідність розбудови інформаційного суспільства в Україні та актуальність впровадження електронного урядування з метою покращення функціонування державних структур та поліпшення іміджу України на міжнародній арені.

Останні дослідження та публікації

У наукових працях таких вчених, як Журавський В. «Україна на шляху до інформаційного суспільства», Родіонов М., Жилияєв І., Макаренко Є. А. «Європейська інформаційна політика», розроблено фундаментальні, теоретико-методологічні засади переходу України до інформатизації суспільства. Дрожжинов В. І., Штрик А. А. у своїй праці «Электронные правительства и повышение конкурентоспособности стран – членов ЕС» розкривають поняття електронного уряду та важливість його впровадження. У роботі Чугунова А. В. «Политика и Интернет: политическая коммуникация в условиях развития современных информационных технологий» досліджується важливість сучасних технологій, телекомунікацій та Ін-

тернет-технологій в епоху глобалізації та інформатизації суспільства.

Постановка завдання

З'ясувати проблеми та перспективи впровадження електронного уряду в Україні та розбудови українського інформаційного суспільства.

Основні результати дослідження

Згідно із визначенням Європейської комісії, електронний уряд – це використання у державних структурах інформаційно-телекомунікаційних технологій в процесі проведення організаційних реформ і формування у державних службовців навичок, спрямованих на поліпшення функціонування держструктур і підвищення рівня послуг, які вони надають. З цього випливає, що базова мета впровадження електронного уряду – це підвищення ефективності роботи державних служб. Принципи електронного урядування мають увазі можливість отримання традиційних урядових послуг в онлайн. Для громадян це можуть бути такі види послуг, як подання податкових декларацій, голосування, отримання копій різноманітних свідоцтв, оплата комунальних послуг, відновлення реєстрації транспортних засобів та водійських прав, пошук роботи, тощо. Для бізнесу – реєстрація нових компаній, оновлення ліцензій, сплата корпоративних податків та інше. Основними результатами створення електронного уряду, за даними Європейської комісії, будуть, по-перше, по-

ліпшення якості послуг, які надаються держорганами. По-друге, зменшення часу обслуговування клієнтів, розширення набору державних послуг, підвищення ефективності діяльності держорганів. По-третє, поліпшення показника задоволеності послугами клієнтів. Формування електронного уряду передбачає комплексне вирішення наступних таких завдань, як повна автоматизація державного управління на базі сучасних інформаційних технологій, здійснення реформи інститутів державного управління, забезпечення урядової веб-присутності, досягнення високого рівня телекомунікаційної інфраструктури, підвищення рівня готовності населення до користування інформаційними послугами.

Отже, урядування розуміють як процес самоорганізації суспільства для прийняття колективних рішень, а також як прозорі механізми контролю за реалізацією цих рішень. А уряд розглядається насамперед як постачальник певних послуг і один із інститутів регулювання [1]. Загальний зміст полягає в тому, що управлінські дії стають менш жорсткими, структурованими й нормативно обмеженими; управління ґрунтується радше на горизонтальних, аніж вертикальних, зв'язках. Керівництво відрізняється і від простого адміністрування, коли джерелом політичних рішень виступає політична верхівка ієрархічної градації державної влади й управління, а суспільні структури впливають на цей процес, і від ринкової моделі державного управління з її акцентом на торговій угоді, у якій кожен учасник намагається максимізувати свій особливий інтерес [2].

Мова йде про впровадження нової моделі державного управління, що є результатом перетворення традиційних відносин громадян і влади. Це дасть змогу зробити ефективнішим процес організації зворотного зв'язку з населенням.

Таким чином, однією з важливих переваг електронного уряду є можливість участі населення в обговоренні законопроектів й урядових рішень, що до нинішнього часу, для більшості, було неможливим. А завдяки електронному урядуванню, свої інтереси можуть відстоювати не тільки лобісти, але й звичайні громадяни. Так, під час обговорення поста-

нови уряду або важливого законопроекту кожен зможе висловити власну думку.

Реалізувати ідею електронного уряду стало набагато простіше із появою Інтернету. Спроби використати телекомунікаційні засоби з метою державного управління здійснювалися вже давно. Так, ще в 1970-ті роки у США в штаті Огайо, провели експеримент: в усіх будинках встановили інтерактивну систему. У результаті виникли «електронні загальноміські збори», де громадяни могли спостерігати, і за бажанням активно обговорювати, а також висловлювати власну думку шляхом миттєвого кнопкового голосування[3].

З середини 1990-х років у розвинених країнах намагалися реалізувати різні проекти щодо створення та розвитку електронного урядування. Наразі існує безліч країн, які ще й не розпочали розбудову інформаційної сфери та інфраструктури, а є і такі, які вже переходять до вищої стадії інформатизації державного управління. Відповідний рейтинг країн світу за рівнем розвитку електронного уряду складає ООН. Складається такий рейтинг за показником Індексу розвитку електронного уряду Організації Об'єднаних Націй. Це є комплексний показник, який оцінює готовність і можливість національних державних структур у використанні інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для надання громадянам державних послуг. Випускається раз на два роки.

Таке дослідження містить дані про рівень розвитку електронного уряду в різних країнах, а також системну оцінку тенденцій у використанні ІКТ державними структурами. Всі країни, охоплені даним дослідженням, ранжуються в рейтингу на основі зваженого індексу оцінок за трьома основними складовими:

1. Ступінь охоплення і якість інтернет-послуг.
2. Рівень розвитку ІКТ-інфраструктури.
3. Людський капітал.

Таким чином, за даними на 2012 рік, на першому місці Південна Корея, із показником 0,9283. Друге місце посіли Нідерланди – 0,9125, третє – Великобританія – 0,8960. До десятки лідерів входять Данія, США,

Франція, Швеція, Норвегія, Фінляндія, Сингапур, відповідно. Російська Федерація посідає 27 місце із показником 0,7345, а Україна зайняла 68 місце, показник становить 0,5653[4].

Тобто ми можемо спостерігати не дуже втішні результати щодо впровадження електронного уряду в країні, хоча цей аспект в загальній системі розбудови інформаційного суспільства в Україні, в контексті всеохоплюючої і неминучої глобалізації, є вкрай важливим.

Складність реалізації державної політики обумовлена тим, що в Україні відсутні результативні концепції, стратегії та програми як розвитку інформаційного суспільства в цілому, так і електронного урядування зокрема. Наразі впровадження електронного урядування лише частково регулюється Законами України, та Указами Президента. Існує декілька нормативно – правових актів Кабінету Міністрів України, які недостатньо взаємозв'язані, а в деяких випадках навіть суперечливі.

У Програмі діяльності Кабінету Міністрів України “Подолання впливу фінансово-економічної кризи та поступальний розвиток” вперше включено окремий розділ, який має назву “Розбудова інформаційного суспільства”. У ньому серед пріоритетних напрямів розбудови інформаційного суспільства зазначена необхідність впровадження в усіх органах виконавчої влади систем електронного документообігу та цифрового підпису, створення умов для інтеграції інформаційних ресурсів державних органів усіх рівнів. Забезпечення відкритості інформації та збільшення різноманітності та кількості послуг, що надаються населенню та суб'єктам господарювання державними органами з використанням електронних засобів та Інтернету. Важливим також є підвищення ефективності формування та виконання Національної програми інформатизації, створення нової та вдосконалення чинної нормативно-правової бази у сфері інформатизації, гармонізація із стандартами ЄС стандартів на ІТ- продукцію та ІТ- послуги[7].

Електронне урядування в Україні за оцінками фахівців знаходиться на перехід-

ному етапі впровадження цієї технології. Так, у державі вже не один рік функціонує та постійно удосконалюється Єдиний веб-портал органів виконавчої влади та Єдина серверна платформа (Датацентр). Інформацією Єдиного веб-порталу користуються понад 500 тис. відвідувачів щомісяця. Забезпечується його подальший розвиток, інформаційне наповнення, інтеграція до нього веб-сайтів органів виконавчої влади та ведеться робота щодо організації надання інформаційних та інших послуг населенню з використанням мережі Інтернет, успішно функціонують інформаційно-пошукова система Верховної Ради України та фрагменти систем електронного документообігу ряду відомств. Існує також ряд нормативно-правових документів. Проте є й інша сторона медалі. І тут ситуація дещо гірша, адже в Україні існує безліч проблем, які стосуються базових етапів впровадження такої системи, як електронний уряд. Це, перш за все, відсутність достатньої кількості необхідного обладнання в урядових структурах та у кожного окремого громадянина. Відсутність покриття Інтернет на значній частині території України. Також це інформаційна нерівність громадян. Необхідно створити більш комфортні умови користування новітніми технологіями для всіх верств населення, а в першу чергу, для малозабезпечених. Існує також гостра необхідність навчання користування комп'ютерними технологіями літніх людей, молодих людей, жителів невеликих міст і обласних центрів. Впровадження технології навчання протягом усього життя – так зване дистанційне навчання. Необхідно підвищувати прозорість ефективності діяльності публічної адміністрації, створювати спрощенні процедури у взаємовідносинах між органами влади і бізнес-структур, що тим самим буде сприяти розвитку економіки в цілому.

Висновки

Отже, необхідність плідної праці, розробки та впровадження електронного урядування в Україні, на мою думку, є одним із пріоритетних завдань у контексті розбудови інформаційного суспільства в країні. Впровадження електронного урядування

АНОТАЦІЯ

Виявлено основні тенденції розвитку процесу впровадження системи електронного урядування в Україні. Обґрунтовано основні цілі та мету, а також необхідність розбудови інформаційного суспільства в Україні в цілому, та електронного уряду, зокрема.

SUMMARY

The basic ways of development of process of the introduction of e-government in Ukraine. Substantiated the main goals and objectives, and the necessity of the development of information society in Ukraine in general, and development of e-government in particular.

повинно забезпечити якісно новий рівень управління державою та суспільством у цілому, зміцнити довіру до держави та її політики, вдосконалити взаємодію між органами державної влади, бізнесом, громадянами та державними службовцями. Все це буде здійснено за рахунок формування сукупності нормативно-правових документів з розвитку інформаційного суспільства та впровадження електронного урядування, стимулювання попиту на послуги електронного урядування шляхом задоволення потреб громадян, зменшення рівня інформаційної нерівності між різними соціальними групами та регіонами в країні, а також між Україною та європейськими країнами, формування єдиного національного інформаційного простору та прискорення його інтеграції в світовий інформаційний простір, а також забезпечення виконання конституційних прав і свобод громадян, гарантування рівня інформаційної відкритості та прозорості діяльності органів державної влади, і, звичайно, за рахунок розвитку національної інформаційно-комунікаційної інфраструктури, адже цей сектор є досить проблемним у структурі розбудови України, як країни інформаційного суспільства.

Література

1. Соколова М. А. Электронное правительство и электронное правление: к вопросу об иерархии понятий // Технологии информационного общества – Интернет и современное общество: Труды VIII Всероссийской объединенной конференции (Санкт-Петербург, 8–11 ноября 2005 г.). – СПб., 2005. – С. 162–163
2. Сморгунов Л. В. Электронное правительство, менеджмент знания и административные реформы // ПОЛИТЭКС, 2005. – № 2. – С. 59.
3. Васильева Н. А. Философские аспекты мировой политики: В 2-х частях. Часть I: Политико-философский анализ информационных новаций современного цивилизованного развития. – СПб.: Изд-во С.-Петербургского ун-та, 2003. – С. 73.
4. Рейтинг стран мира по уровню развития электронного правительства. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/ratings/e-government-survey>
5. Макаренко Є.А. Європейська інформаційна політика: монографія / Є.А. Макаренко. – К.: Наша культура і наука, 2000. – 368 с.
6. Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
7. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки: Закон України від 09.01.2007 р. № 537-V. – Режим доступу: www.rada.gov.ua